

a 1238 obč. zák. a je proto její námitka nedostatku pasivního oprávnění ke sporu neoprávněna. Žalovaná v řízení před prvním soudem netvrdila, že správu svého jmění manželi vypověděla. Žalovaná v dovolací odpovědi v rozporu s procesními spisy tvrdí, že nebylo žalobcem tvrzeno, že byla tahavost koně vymíněna. Žalobce při ústním roku dne 16. prosince 1926 přednesl, že sporný kůň byl výslovně koupen k tahu a že se prodávající za tahavost koně zaručil. Podle zjištění soudů nižších stolic byl kůň koupen k tahu — k dopravě mléka a k lehčím pracím — a Pavel B. se zaručil za to, že kůň jest dobrý tahoun. Tato vlastnost koně byla podle smlouvy výslovně vymíněna a, ano bylo zjištěno, že kůň trpí netahavostí, jde o podstatnou vadu, která brání vymíněnému užívání, a žalobce jest oprávněn pro tuto vadu, která tu byla v době odevzdání koně, žádati podle § 932 obč. zák. zrušení smlouvy, i když snad kůň zapřažený v páru s dobrým koněm s lehkým nákladem táhne, ježto i v tomto tahu jest podle znaleckého posudku nespolehlivý, a to i na rovině, a do kopce vůbec vypovídá službu. Právně bezvýznamný je poukaz odvolacího soudu k znaleckému posudku, že takový kůň některému kočímu chodí, neboť z toho nijak neplyne, že se kůň hodí k tahu, a nelze na kupiteli požadovati, by snad vyměnil celou řadu kočí než najde takového, kterému by kůň chodil. Při tomto právním posouzení věci bylo dovolání vyhověti již z důvodu čís. 4 § 503 cřs. a obnoviti rozsudek soudu první stolice, aniž bylo třeba zabývati se vývody dovolání s hlediska čís. 2 § 503 c. ř. s.

Čís. 10733.

Při vlastnické žalobě (§ 369 obč. zák.) musí žalobce dokázati, že žalovaný má věc ve své moci. Na tom nebylo nic změněno předpisem § 346 ex. ř.

(Rozh. ze d ne 27. dubna 1931, Rv II 780/30).

Žalobce se domáhal na žalované vydání tří svých listin, který prý roku 1920 odevzdal žalované společnosti prostřednictvím její tehdejší úřednice. Žalovaná namítla, že žalobce v její kanceláři listiny neodevzdal a že je vrátiti nemůže, protože je nemá. Po té žádal žalobcův právní zástupce náhradu za listiny v penězích 2.000 Kč, ale později tuto žádost zase odvolal. O b a n i ž š í s o u d y, zjistivše, že žalobce skutečně odevzdal v říjnu 1920 v kanceláři žalované společnosti tři listiny, jichž vydání se domáhá, a odvolavše se na rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 1. dubna 1919 č. j. Rv I 159/19, uveřejněné pod čís. 113 sb. n. s., podle něhož stačil důkaz, že se žalovaná ujala moci nad věcí a nebylo třeba dokazovati, že věc dosud v moci má, vyhověly žalobě.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

S názorem nižších soudů, opřeným o rozhodnutí čís. sb. 113, nelze souhlasiti. I nižší soudy, i strany obírají se tímto sporem jen s hlediska pravé žaloby vlastnické (*rei vindicatio*). Žalobce sám výslovně uvedl v odvolacím sdělení a výslovně uvádí v dovolací odpovědi, že již první soud správně vystihl pravou podstatu žaloby, dospěv k názoru, že jde o nejčistší formu žaloby vindikační, při níž jsou rozhodnými na jedné straně vlastnictví žalobce ke spornému předmětu, na druhé straně pak detence předmětu žalovaným. Nejvyšší soud může tedy posuzovati tuto rozepři jen s tohoto právního hlediska. Podle § 366 obč. zák. má vlastník právo, by věc mu zadrženou soudně žádal od každého, kdo ji má («von jedem Inhaber»). V § 369 obč. zák. jest předepsáno, co musí žalobce dokázati, totiž jednak, že žalovaný má věc ve své moci, jednak že věc jest žalobcovým vlastnictvím. Jde tu jen o výklad slov: »má ve své moci« («in seiner Macht habe») a o to, zda bylo toto zákonné ustanovení předpisem § 346 ex. ř. nějak změněno. Nauka zastává až dosud názor, že žalobce musí — jak mu to zákon nařizuje — také dokázati, že žalovaný má věc ve své moci t. j. že ji měl ve své moci v době doručení žaloby (§§ 338 a 378 obč. zák.) po případě že ji má ve své moci aspoň v době vynesení rozsudku v první stolici (§ 406 c. ř. s.). Tak na př. Randa »Právo vlastnické« z roku 1922 str. 278 a 280 praví, že pravým žalovaným jest podle § 369 obč. zák. vždy jen detentor věci, qui tenet et restituendi habet facultatem, a, že není-li žalovaný detentorem, nelze vlastnické žalobě vyhověti. Ehrenzweig »Sachenrecht z r. 1922 v § 241 zastává totéž a výslovně uvádí, že žalobce musí dokázati detenci žalovaného buď v době žaloby nebo v době vynesení rozsudku v první stolici, uvádí dále, kdy se podle § 376 obč. zák. přešinou zásady o průvodním břemenu. Podobně se vyslovuje Mayr, jednak v díle »Lehrbuch des bürgerlichen Rechtes« II. str. 478, jednak v knize »Soustava občanského práva« z r. 1924 str. 137—138, třeba že tam v poznámce 12 na str. 138 cituje i zmíněné rozhodnutí československého nejvyššího soudu č. 113, k němuž však nezaujímá stanovisko. Krčmář »Práva věcná« z roku 1928 str. 209 odkazuje na § 360 obč. zák., který ukládá žalobci, by dokázal, že věc jest v detenci žalovaného. Osnova revidovaného občanského zákoníka ponechává předpis § 369 obč. zák. o důkazní povinnosti žalobcově nezměněný. Právě tak učí Stubenrauch z r. 1902 k § 369 obč. zák. Nikdo z uvedených právníků se nezmiňuje o změnujícím vlivu § 346 ex. ř. na předpis § 369 obč. zák., ani Tilsch »Der Einfluss der Zivilprozessgesetze auf das materielle Recht z r. 1901 str. 93. Judikatura dřívějšího nejvyššího soudu ve Vídni žádala důkaz detence v době doručení žaloby (sr. na př. rozh. čís. 112 a 7722 Gl. U. n. ř.). V důvodech rozhodnutí čís. 6843 sb. n. s. se praví, že žalobce musí podle § 369 obč. zák. dokázati, že žalovaný má věc ve své moci, ale že netřeba dokazovati, že žalovaný jest jejím držitelem. Že žalobce musí detenci žalovaného dokázati, jest zjevno nejen z jasného předpisu § 369 obč. zák. a z jeho důvodu, ježto jen detentor může věc vydati, a, má-li býti

pasivně legitimován, musí věc mít, nýbrž i z § 376 obč. zák., neboť účinky tam uvedené nastanou jen, zapřel-li žalovaný držbu, ale byl usvědčen, tedy žalobcem usvědčen z opaku. Klang v komentáři z roku 1930 praví k § 369 obč. zák., že žalovaný musí mít věc v době žaloby v detenci (»Innehabung«), ale, poukávav na rozhodnutí č. 113 sb. n. s., uvádí bez odůvodnění, že žalobce splní průvodní povinnost, dokáže-li, že se žalovaný věci zmocnil a že není třeba důkazu, že ji má ještě ve své dispozici (»Verfügung«). Ježto se oba nižší soudy i tohoto rozhodnutí dovolávají, jest se obíratí jeho důvody aspoň co do vlivu § 346 ex. ř. Rozhodnutí nebylo úplně uveřejněno a vycházelo především ze zjištění, že žalovaná skutečně ještě má v detenci zažalované věci, a praví, že nelze přesunovati důkazní břemeno podle § 369 obč. zák. na žalovaného, ale dále dovozuje z § 346 ex. ř., že postačí důkaz, že se žalovaný dostal do držby věci, protože otázka, zda věci má, jest již věcí exekučního řízení. Tento názor nelze dále udržeti. Předpis § 346 ex. ř. ustanovuje jen, jakým způsobem se provádí exekuce, má-li dlužník movité věci odevzdati nebo plniti, jsou-li v jeho detenci, a to v opaku k § 347 ex. ř., který jedná o případu, že věci v jeho detenci nejsou. Oba tyto zákonné předpisy předpokládají, že tu jest již exekuční titul, podle něhož jest dlužník povinen vydati nebo plniti movité věci, ale jinak se nedotýkají zákonných předpokladů pro získání takového exekučního titulu, tedy — jde-li o rozsudek o žalobě vlastnické — nedotýkají se toho, co musil dokázati žalobce, by rozsudku nabyt. Ostatně se tyto předpisy týkají nejen věcných, nýbrž i obligačních nároků na vydání, předání a vrácení movitých věcí, a to nejen do vlastnictví, nýbrž i do držby nebo úschovy (na př. vrácení věci zadržované vlastníkem, předání věci k nabytí vlastnictví (tradice), vydání věci do užívání a pod.). Všechny tyto případy jsou zahrnuty v předpisech §§ 346 až 348 ex. ř., aniž se bylo něco změnilo na hmotněprávních nebo formálněprávních předpisech o tom, jak bylo lze exekuční titul získati. Slova § 346 ex. ř. »befinden sich diese in seiner Gewahrsame« a § 347 ex. ř. »in der Gewahrsame eines zu ihrer Ausfolgung bereiten Dritten« týkají se jen výkonu exekuce, právě tak, jako se jen výkonu zabavení movitých věcí týkají předpisy §§ 253 první odstavec a 262 ex. ř., které také rozeznávají, zda jsou svršky u dlužníka, či u třetí osoby. V souzeném případě žalobce netvrdil a nedokazoval výslovně, že žalovaná společnost listiny má v moci, neb aspoň v době, kdy byla žaloba doručena, nebo v době vynesení rozsudku v první stolici v moci měla, ale patrně to předpokládal, neboť jen tak asi lze vysvětliti údaje žaloby, že prý žádal o dobrovolné vydání listin, ale žalovaná prý mu je nechce vydati, tvrdíc, že u ní nejsou a že tedy, nemoha po dobrém vydání dosíci, jest nucen žalovati. Žalovaná nabídla důkaz svědkem, jehož jméno chtěla do osmi dnů udati, o tom, že plniti nemůže, protože listinu v držení nemá. Totéž opakovala v odvolání a opakuje v dovolání. Nižší soudy však, vycházejíce z právního názoru, že stačil důkaz o odevzdání listin žalované roku 1920, se zmíněnou otázkou detence v době doručení žaloby, po případě v čase vynesení rozsudku (§ 406 c. ř. s.) neobíraly, čímž se stalo, že

nebyly na přetřes vzaty skutečnosti pro rozhodnutí důležité a že řízení trpí vadou (§§ 496 čís. 3, 503 čís. 2 a 513 c. ř. s.). Nezbylo tedy, než postupovati podle § 510 první odstavec c. ř. s.

Čís. 10734.

Tuzemskem v § 18 čís. 3 ex. ř. není Slovensko a Podkarpatská Rus. Má-li dlužník bydliště na Slovensku, poddlužník pak v historických zemích, jest určití příslušnost exekučního soudu podle bydliště poddlužníka.

(Rozh. ze dne 27. dubna 1931, Nd II 32/31).

Nejvyšší soud rozhodl záporný spor o příslušnost mezi okresním soudem ve Frýštátě a okresním soudem v Čadci o to, kdo má zakročiti jako exekuční soud, v ten rozum, že exekučním soudem jest okresní soud ve Frýštátě.

Důvody:

Okresní soud ve Frýštátě povolil usnesením ze dne 25. února 1931 proti dlužníku bydlícímu v obvodu okresního soudu v Čadci (Slovensko) exekuci zabavením pohledávky dlužníka za Františkem S-em v S. (okres Frýštát), a vyhradil rozhodnutí o přikázání pohledávky k vybrání okresnímu soudu v Čadci, jako soudu exekučnímu. Tento soud neuznal svou příslušnost, odvolává se na rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 19. ledna 1931 č. j. Nd IV 1/31, jímž pro obor slovenského práva byla podle § 18 ex. zák. (čl. LX/1881) a §§ 45 a 46 zák. č. 123/1928 vyslovena zásada, že při exekuci na peněžité pohledávky jest exekučním soudem okresní soud, v jehož obvodu má poddlužník bydliště, kdežto okresní soud ve Frýštátě trvá na své nepřislušnosti a na příslušnosti okresního soudu v Čadci, odůvodňuje to ustanovením § 18 čís. 3 ex. ř., tedy patrně první větou čís. 3, podle níž se při exekuci na pohledávky knihovně nezajištěné příslušnost exekučního soudu řídí obecným sudištěm dlužníkovým ve věcech sporných. Toto ustanovení však platí jen, má-li dlužník obecné sudiště v tuzemsku; nemá-li je v tuzemsku, řídí se příslušnost podle tuzemského bydliště, sídla nebo pobytu poddlužníka (druhá věta čís. 3). Vzhledem k ustanovení čl. XX úv. zák. k ex. ř. jest tuzemskem v § 18 čís. 3 ex. ř. rozuměti jen nynější území Čsl. republiky vzniklé z dřívějšího Rakouska, t. zv. země historické, spolu s Hlučínskem, Valčickem a Vitorázskem, tedy území, kde platí exekuční řád ze dne 27. května 1896 č. 79 ř. zák., nikoliv též Slovensko a Podkarpatskou Rus (sb. n. s. čís. 7011). V tuzemsku v tomto smyslu nemá dlužník řádné bydliště, má však v něm, a to v obvodu okresního soudu ve Frýštátě své řádné bydliště poddlužník, takže jest příslušnost exekučního soudu určití nikoliv podle první, nýbrž podle druhé věty § 18 čís. 3